

# ZÁPIS: Student & Staff perspectives on Inclusion and Belonging in Mobility: Report launch

Datum:	31. března 2021
Místo konání:	<a href="#">Online</a>
Program:	<a href="#">Program</a>
Zapsal/a:	Bára Sobotková, junior konzultant pro vzdělávání

1

**Projekt SIEM** (*Social Inclusion and Engagement in Mobility Project*) je výzkum zaměřený na sociální inkluzi a angažovanost studentů v mobilitách programu Erasmus+. Na jeho realizaci spolupracuje Erasmus Student Network (ESN) s řadou univerzit včetně Masarykovy univerzity. Dne 31. března byla prezentována první zjištění výzkumu a dva dokumenty:

- [Výzkumná zpráva](#) se 14 konkrétními doporučeními pro EK, národní agentury, univerzity i studentské organizace,
- [Příručka k propagaci inkluzivní mobility](#) pro centra mezinárodní spolupráce zajišťující mobility v rámci programu Erasmus+. Příručka se zaměřuje na to, jak propagovat mobility inkluzivněji a zasáhnout více studentů z různých cílových skupin.

**Kostis Giannidis** (ESN) na úvod připomenul hlavní cíle výzkumu:

1. **Rozšíření účasti** znevýhodněných a pod-reprezentovaných skupin v programu
2. Podpora Erasmus+ studentů a studentských organizací v pořádání dobrovolných iniciativ za účelem **propojení s místními komunitami a zintenzivnění mezikulturní výměny**
3. **Prohloubení peer-to-peer interakce** mezi mezinárodními studenty a místními komunitami pod-reprezentovaných skupin a zvýšení viditelnosti studentské mobility

## Zjištění a doporučení

**Celia Partridge** (UUKi) a **Wim Gabriels** (ESN) prezentovali klíčová zjištění, sdružená do 5 tematických oblastí, a z nich vyplývající doporučení pro EK, národní agentury pro Erasmus+ i univerzity samotné.

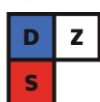
Do výzkumu byli zahrnuti studenti (65 % respondentů se mobility zúčastnilo, 35 % ne) i zaměstnanci univerzit. Definice „studentů s méně příležitostmi“ zahrnuje zejména studenty, jejichž rodiče nemají vysokoškolské vzdělání (*first generation students*), etnické minority, studenty z nízkopříjmových domácností a studenty z rurálních oblastí.

## Klíčová zjištění a doporučení

1. **Strategie a nabídka institucí** – z průzkumu mezi zaměstnanci univerzit vyplývá, že zahraniční mobilita je obsažena ve strategických plánech většiny univerzit (93 %), znevýhodněné studenty v nich však zohledňuje jen zhruba třetina. Univerzity se také velice liší v tom, zda mají vypracovanou přímo inkluzivní strategii. Za „studenty s méně příležitostmi“ zaměstnanci nejčastěji označovali studenty z nízkopříjmových domácností, studenty s různým typem handicapu a příslušníky minorit.

Průzkum také ukázal, že mezi studenty jsou nejvyužívanější mobility v délce 1 semestru (58 %). Zajímavým zjištěním je, že až 23 % respondentů, kteří na mobility z různých důvodů nevyjeli, by preferovalo kratší mobility (méně než 1 semestr nebo i méně než 4 týdny).

*Doporučení:* lépe a komplexněji definovat znevýhodněné studenty a reflektovat to ve strategických plánech, diverzifikovat nabídku programu (zejména rozšířit o krátkodobé mobility)



a na všech úrovních (EK, národní agentury, univerzity) vytvářet inkluzivní strategie a plány. Důležité je také spolupracovat se studenty, podporovat studentské sítě, ambasadory atp.

2. **Studentská podpora** – studenti byli dotazováni, jaké informace pro ně byly před vycestováním nejužitečnější. Nejčastěji byly zmiňovány informace o dostupné finanční podpoře, pomoc s přihlašování nebo s výběrem hostující instituce. Zajímavé je, že jen zhruba polovina studentů čerpala tyto informace na setkání s univerzitními koordinátory nebo na hromadných akcích.

*Doporučení:* snažit se o co nejlepší přijetí studentů v zemi, tedy např. zpřístupnit důležité informace v angličtině, určit kontaktní osobu, na kterou se mohou studenti obracet v případě komplikací, ale třeba i psychických nebo zdravotních problémů, podporovat studentské spolky a peer-to-peer interakce.

Z průzkumů vyplynula také potřeba podpory v oblasti mentálního i psychického zdraví, doporučuje se tedy zajištění dostupnosti potřebných služeb (např. online konzultací).

3. **Náklady na živobytí a finanční podpora** – drtivá většina studentů se shoduje na tom, že finanční podpora je nedostatečná a často pokrývá výdaje jen z poloviny. Právě finanční stránka je nejčastějším důvodem neúčasti studentů.

*Doporučení:* transparentní komunikace ohledně grantů i celkové procedury, navýšení příspěvku pro studenty s méně příležitostmi (na úrovni národních agentur). Studentům by pomohla také jistota včas vypláceného příspěvku (předem/ihned po zahájení mobility).

4. **Bariéry** – účasti studentů v programu stojí v cestě *institucionální překážky* (dané nastavením programu, jeho nabídkou, administrativní zátěží), *enviromentální a sociální faktory* (např. dopad účasti v programu na životní prostředí, obavy o finanční výpadek během mobility) a *osobní přístup* (nevěra ve smysl mobility).

*Doporučení:* univerzity samotné by měly komunikovat co nejtransparentněji, prezentovat studentům jasné návody a termíny. Národní agentury by zase měly zajišťovat výměnu dobrých zkušeností. Důležité je také komunikovat pozitivní přínosy mobilit, mluvit se studenty, zjišťovat, jaké jsou jejich překážky v účasti a ty odstraňovat.

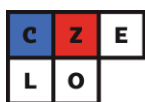
5. **Zkušenosti: výzvy a dopad** – studenti hodnotili také vliv mobility na budoucí kariéru, nejčastěji uváděli zlepšení jazykových dovedností nebo to, že je mobilita inspirovala k dalšímu studiu či práci v zahraničí, dále zvýšení zájmu o světové dění. Byli dotazováni také na přijetí v zahraničí, diskriminaci a další problémy. Pozitivní zkušenost reportovalo 76 % studentů, ale téměř čtvrtina zažila na mobilitě nějakou formu diskriminace (nejčastěji byla příčinou národnost, rasa, gender).

Zajímavé je, že perspektiva studentů a zaměstnanců univerzit na rovný přístup k příležitostem se poměrně liší: mnohem vyšší procento zaměstnanců (44 %) se domnívá, že zahraniční studenti mají stejné příležitosti jako domácí studenti, souhlasí s nimi však jen 15 % studentů.

*Doporučení:* obecně se studenti vracejí s pozitivními zážitky, ale vždy je co zlepšovat – třeba zajistit kontaktní osobu, na kterou se mohou obracet v případě diskriminace nebo psychických problémů. Vstřícnějšímu přijetí studentů místními by mohla pomoci komunikace s lokálními autoritami a komunitami nebo přímo konkrétní formy spolupráce (organizace akcí atp.).

## Panelová diskuse: Jak rozšířit účast pod-reprezentovaných skupin v mobilitách?

**Marta Gutierrez** (EK): Inkluze je pro nový program *Erasmus+* klíčová, některá inkluzivní opatření jsou zahrnuta už v první výzvě. EK momentálně připravuje také *Rámcový program inkluzivních opatření* na následujících 7 let. Ten se bude týkat jak finanční podpory, tak monitoringu vývoje, dosahu komunikace atp. Také národní agentury budou vypracovávat inkluzivní plány, které bude EK monitorovat a sledovat,



jak se daří naplňovat vytyčené cíle. Důležité je, že vůbec poprvé byla ustanovena jednotná definice „účastníků s méně příležitostmi“ – je právně ukotvená, takže bude společná napříč celou EK.

**Kristina Hauschildt** (Eurostudent Projekt): Je potřeba mít na paměti jak různé důvody znevýhodnění studentů, tak kombinaci těchto faktorů, čímž se riziko neúčasti ještě více zvyšuje.

**Irina Ferencz** (ACA): Národní agentury se snaží o inkluzivnější komunikaci (konkrétně např. pomocí zapojení většího množství videomateriálů, používání znakového jazyka), aby zasáhly všechny cílové skupiny. Soustředí se také na synergie mezi KA1 a KA2/3 v rámci *Erasmu*, tedy zda a jak by bylo možné propojit mobility s projekty zaměřenými na inkluzi. Momentálně ACA prochází novou *Příručkou k programu* a vybírá všechny zmínky o inkluzi, aby dokázala nejlépe poradit svým členům a univerzitám, jak dosáhnout inkluzivity.

**Ronja Hesse** (ESU, studentka): Zmíněná izolace přijíždějících studentů od místních je často zmiňovaným problémem, který je potřeba řešit. Lepšímu začlenění a přijetí studentů v jiné zemi by mohlo pomoci také školení učitelů (facilitátorů) v oblasti inkluze. Svou roli však mají také studentské organizace, které mohou více podporovat peer-to-peer komunikaci, budování studentských sítí, buddy systém, pořádání sociálních a kulturních aktivit atd.

Závěrem **João Bacelar** (Evropská univerzitní nadace) shrnul 3 hlavní výzvy, na které výzkum poukázal a je potřeba se s nimi vypořádat:

1. **Finance** – pro řadu studentů je stále výjezd finančně náročný, obávají se výpadku příjmů během mobility i toho, že grant nebude dostatečný.
2. **Kurikulum** – mobility občas bývají nekompatibilní s kurikuly, studijní plány s nimi nepočítají. Studenti se tak obávají toho, že kvůli výjezdu budou muset prodlužovat studium nebo jim výsledky nebudou uznány.
3. **Komunikace** – stále je potřeba zvyšovat informovanost o programu a pracovat na tom, aby si studenti více uvědomovali výhody mobilit. Studenti uváděli, že jsou nejlépe dostupní přes sociální sítě, jako druhá možnost se překvapivě často objevovaly e-maily, dále informační akce.

Záznam z akce je k dispozici [zde](#).

